

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ *ARTE ȘI STUDII CULTURALE*

Cu titlu de manuscris

CZU [780.8:780.646.1(478)]:781.6(043)

HANGANU DUMITRU

**VALORIFICAREA MIJLOACELOR DE EXPRESIE ȘI
INTERPRETATIVE ALE TROMPETEI ÎN CREAȚIA
COMPOZITORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE

**SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

Chișinău, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale *Arte și studii culturale* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Conducător științific:

Svetlana Badrajan, Dr., profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Componenta Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. **Diana Bunea, președinte**, Dr., profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
2. **Svetlana Badrajan, conducător de doctorat**, Dr., profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
3. **Ecaterina Gîrbu, referent oficial**, Dr., conferențiar universitar Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
4. **Aurelia Simion referent oficial**, Dr., profesor universitar, Universitatea Națională de arte *George Enescu*, Iași, România
5. **Petrea Gîscă referent oficial**, Dr., profesor universitar, Universitatea Națională de arte *George Enescu*, Iași, România
6. **Nicolae Slabari, secretar științific**, Dr., conferențiar universitar Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Susținerea va avea loc la data de 02.03.2026, ora 13.00 în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat în cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, strada Alexei Mateevici, 87, sala 52). Teza și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (Chișinău, str. 31 august 1989, 78A), biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, strada Alexei Mateevici, 87, sala de lectură) și pe paginile web ale ANACEC și AMTAP (<https://amtap.md>).

Conducător științific:

Svetlana Badrajan, Dr. prof. univ. _____

Secretar științific al Comisiei
de susținere publică a tezei de doctorat:

Nicolae Slabari, Dr. conf. univ. _____

Autor:

Dumitru Hanganu _____

© Hanganu Dumitru, 2025

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Trompeta este un instrument muzical universal, sfera utilizării sale fiind destul de vastă – orchestra simfonică, orchestra de muzică populară, grupuri pop, jazz, rock, în fanfară și multe alte ansambluri instrumentale ce abordează diferite stiluri muzicale. Instrumente asemănătoare trompetei sunt cunoscute încă din cele mai vechi timpuri, fiind pe larg folosite la popoarele lumii antice, în special, ca instrument de semnalizare. Cu toate acestea, trompeta, în forma sa actuală, este un instrument relativ tânăr, reprezentând un produs al progresului tehnologic, asociat cu dezvoltarea prelucrării metalelor.

Primele instrumente care „pot fi numite trompetă au apărut în jurul anului 3600 î.Hr., în epoca bronzului” [21]. Până la începutul secolului al XVII-lea, instrumentul de tipul trompetei a avut calități și forme diferite (Prima mențiune despre producători de instrumente, precum Anton Schnitzer din Germania datează din jurul anului 1590 [21]). În perioada Renașterii, tehnologia de fabricare a trompetei a devenit destul de avansată, interesul compozitorilor pentru acest instrument a crescut, iar partide de trompetă sunt incluse în orchestră. Fenomenul se intensifică în epoca Barocului. De fapt, specialiștii în domeniu [4, 5, 6, 21] consideră că perioada barocului este epoca de aur pentru acest instrument. Ea se impune în lucrările unor mari maeștri precum G. Purcell, A. Scarlatti, A. Vivaldi, G.F. Telemann și atinge culmi în muzica lui G.F. Händel și J.S. Bach. Sfârșitul secolului al XVIII-lea marchează începutul modificărilor tehnice, care au adus trompeta la aspectul și calitatea actuală. Interpreții aveau nevoie de un instrument cromatic în locul trompetei naturale, deoarece compozitorii foloseau combinații din ce în ce mai complexe de tonalități în compozițiile lor.

În epoca clasicismului, apoi romantismului, datorită impunerii omofoniei, a liniilor melodice expresive, romantice, trompeta rămâne în umbră. Ca instrument solistic este puțin utilizată. Cu toate acestea ea este supusă permanent modificărilor. Abia în secolul al XX-lea, datorită îmbunătățirilor aduse designului instrumentului și dezvoltarea abilității interpretative a trompetiștilor, instrumentul apare adesea cu partide solo în orchestre și nu numai. Grație timbrului strălucitor, trompeta începe să fie folosită nu doar în muzica academică, dar și în alte genuri, precum jazz, pop-rock, muzică populară.

Evoluției trompetei ca instrument muzical îi este asociată căutarea și extinderea mijloacelor de expresie artistică, care în prezent a atins cote înalte, manifestându-se sub diverse aspecte ale practicii interpretative, în special, în tehnica de producere a sunetului. Specificul acestui proces constă în faptul că emiterea sunetului, depinde de diversitatea texturii sonore, care se axează pe întreg spectrul de calități ale execuției precum intonația, densitatea, articulația, dinamica, durata ș.a., toate împreună alcătuind culoarea unică a sunetului interpretat.

Menționăm că experimentele cu sunetul muzical, abordări originale și inovatoare în căutarea unei noi sonorități, inclusiv la trompetă, nu sunt numai subiectul creației compozitorilor moderni. Un anumit interes în această direcție au avut-o compozitorii din toate timpurile. Acest lucru este confirmat, spre exemplu, de utilizarea unei surdine la trompeta clarino în orchestră, deja în fazele incipiente ale formării operei, ceea ce indică o inovație în abordarea compozitorilor din secolele XVII-XVIII, și tendința de a căuta noi posibilități sonore-dinamice și timbrale ale instrumentului. Un exemplu în acest sens este lucrarea *Orfeu* (1607) a lui Claudio Monteverdi (1567–1643), care la începutul secolului al XVII-lea folosește trompeta clarino cu surdină în introducerea operei. Cel mai probabil acest lucru a fost determinat de necesitatea de a oferi sunetului trompetei în registrul acut un aspect catifelat, diminuând, astfel, din asprimea și tensiunea sonorității. În partitură compozitorul nu indică cu ce scop folosește această adaptare, destul de rară în acele timpuri, el dă doar unele recomandări privind interpretarea *Toccatei* și folosirea surdinei. În prezent au loc experimentări active cu trompeta preparată, folosirea diferitor metode de emiter a sunetului, ducând la îmbogățirea paletelor sonore a instrumentului cu nuanțe timbrale subtile.

În cultura muzicală autohtonă trompeta ca instrument solistic, se impune, în mare parte, în muzica de fanfară pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, dar, în special, în fanfarele lăutărești, începând cu secolul XX, cu toate că acest instrument, la fel ca și în alte culturi antice, este menționat încă la traco-geto-daci de către istoricii timpului Strabon, Xenofon, Iordanes, Aristotel. Mai mult decât atât, pe columna lui Traian descoperim acest instrument muzical. Octavian Lazăr Cosma subliniază: „Dacii au cunoscut și trompeta, instrument înfățișat în scenele de luptă de pe columna lui Traian. Pavilionul trompetei dacilor avea forma unui bot de fiară, larg deschis. Materialul de construcție pare să fi fost bronzul. Denumirea sa era aceea de *carnyx*. Prezența sa pe columnă, alături de arme, ne îndreptățește să-i atribuim o funcție războinică, militară, căreia îi erau specifice sunete puternice, înalte” [8, p.28]. Vladimir Babii menționează în acest sens: „Pe teritoriul Moldovei trompeta naturală (trompă, trumbetă, dial, trubușoară) își face apariția odată cu prima incursiune a turcilor la nord de Dunăre, care a avut loc în anul 1369” [1, p.137]. El îl citează pe Tiberiu Alexandru, care relevă „dacă domnitorul păstrează pe lângă el o muzică creștinească alcătuită din tobe și trâmbițe, protocolul, însă, îi cere să aibă, neapărat, și o muzică turcească” [1, p.137]. Cercetătorul mai precizează: „Muzica turcească, o orchestră militară, numită tabulhana, tambulhana, etc. (tc.: tabâlhane), de rând cu alte instrumente (idiofone, membranofone), avea în componența sa, în mod obligatoriu, de la șase până la zece trompete sau așa numiții boruși (Borusseni). Drept confirmare, privind folosirea în trecut a trompetei pe meleagurile noastre ne invocă miniatura din Psaltirea lui Anastasie Crimca (primul

sfert din secolul al XVII-lea) pe care este zugrăvită o luptă a călăreților și sulțarilor cu trompetari în față” [1, p.137].

Creația compozitorilor din Republica Moldova din perioada postbelică reflectă tendința și interesul pentru experimentarea cu sunetul, tehnicile de scriitură componistică, lărgirea spațiului genuin și abordarea creativă a diferitor instrumente muzicale, care aparțin atât domeniului muzicii academice, cât și populare, în special a instrumentelor mai puțin valorificate, cum ar fi trompeta.

Posibilitățile tehnice și expresive ale trompetei oferă teren amplu pentru valorificare, ceea ce o demonstrează creații de diferit gen ale compozitorilor din Republica Moldova. Până în prezent au fost scrise de către autorii autohtoni diverse lucrări, în care trompeta are un rol important, fiind utilizată atât ca instrument solistic, cât și în ansamblu. Dintre creațiile camerale pentru trompetă ale compozitorilor autohtoni, numim: Simion Lungul – *Două piese* pentru trompetă și pian (1968); Valerii Loghinov – *Sonata* pentru trompetă și pian (1972); Alexandr Sochireanschi – *Studiu de concert* pentru trompetă și pian (aprox. 1972-1976); Vladimir Slivinschi – *Oleandra* pentru trompetă și pian (1979), *Piesă moldovenească* pentru trompetă și pian (1974), *Studiu de concert* pentru trompetă și pian (1987); Oleg Negruța – *Romanță* pentru trompetă și pian (1980); David Fedov – *Piesă concertistică* pentru trompetă și pian (1982); Boris Dubosarschi – *Capriccio* pentru trompetă și pian (1982); Arcadii Luxemburg – *Rondo de concert* pentru trompetă și pian (1978/1980); Zlata Tcaci – *Două piese* pentru trompetă și pian (1994); Vladimir Rotaru – *Improvizație* și *Dans fecioresc* pentru trompetă și pian (1986), *Două piese lirice* pentru trompetă, pian și percuții de Igor Iachimciuc (2013) ș.a. Lucrările ample, chiar dacă sunt mai puține la număr, sunt valoroase atât din punct de vedere compozițional, cât și interpretativ, fiind solicitate de interpreți consacrați și cei în formare, cum ar fi *Concertul* lui Alexandr Mulear (1962), *Concertele* 1 (1988), 2 (2014) și 3 (2023) de Oleg Negruța, *Concertul* pentru trompetă, vioară complementară și orchestră (pe motive în caracter popular) *Ecouri carpatine*, de Tudor Chiriac (2008).

Creațiile enumerate, prin calitatea lor, valoarea artistică, se înscriu firesc în repertoriul românesc al trompetei, cum ar fi, spre exemplu opusurile camerale: *Legenda*, George Enescu (1906), *Pastorală și joc*, Anatol Vieru (1958), *Temă cu variațiuni în stil popular* Aurel Popa (1967), *Sonata* pentru trompetă și violoncel, Anton Șuteu (1972), *Piccola Passacaglia* pentru trompetă și pian (1962), *Tromba in excelsis* pentru trompetă solo – Constantin Rîpă (2001) ș.a., sau producții concertistice precum *Concert* pentru trompetă și orchestră, Iuliu Mureșianu (1955), *Concertele* nr. 1 și nr.2 pentru trompetă și orchestră, Aurel Popa (1958, 1979) etc. Evident că în raport cu muzica universală, nu numai cu cea din spațiul românesc, repertoriul pentru trompetă

al compozitorilor din Republica Moldova, sub aspect numeric, este destul de modest. Totuși având în vedere arealul cultural imens pe care îl reprezintă muzica universală, acest raport este relativ, și nu numai din punct de vedere geografic, dar și al condițiilor încetinite de cunoaștere a realității componistice universale după al doilea război mondial impuse de cortina de fier. Din această perspectivă, deși restrâns, calitatea repertoriului basarabean pentru trompetă, a modalităților de valorificare a specificului timbral și tehnic al instrumentului, a profunzimii mesajului muzical, prezintă interes pentru cercetare. Trebuie să remarcăm și faptul că autorii autohtoni erau în contact nemijlocit cu muzicienii altor etnii din fosta Uniune Sovietică, încadrându-se, astfel, în circuitul cultural respectiv, și simțindu-se, ca urmare, influența măștrilor în domeniu precum cea a lui D. Șostakovici sau A. Hacıaturian.

Dacă despre parcursul istoric al muzicii naționale, despre creația compozitorilor din Republica Moldova au fost elaborate cercetări fundamentale, în care sunt abordate din punct de vedere diacronic sau structural și diferite lucrări scrise pentru trompetă, atunci sfera interpretativă, de valorificare a posibilităților expresive ale instrumentului nu a fost încă suficient studiată în muzicologia națională și necesită o analiză multă aspectuală în contextul simbiozei *interpretare – mijloace expresive – dramaturgie muzicală*. Această direcție de cercetare este **importantă și actuală**, fiind condiționată și de necesitatea promovării în practica de concert a unor noi concepte de interpretare, iar în mediul științific și academic al investigațiilor teoretice realizate la acest subiect, care nu au fost suficient abordate și nu există studii în literatura de specialitate.

Scopul cercetării constă în identificarea modalităților de exploatare a mijloacelor tehnice și de expresie ale trompetei în creația compozitorilor din Republica Moldova. Lucrarea teoretică conține analize aprofundate ale repertoriului pentru trompetă din perspectiva interpretării și valorificării creative a posibilităților expresive ale trompetei. Demonstrarea practică a investigațiilor științifice întregeste cercetarea, propunând o tratare interpretativă a creațiilor analizate de pe poziții contemporane ale fenomenului muzical. Scopul trasat a determinat realizarea următoarelor obiective:

1. Caracterizarea repertoriului pentru trompetă selectat din creația compozitorilor din Republica Moldova;
2. Sistematizarea particularităților interpretative la trompetă;
3. Examinarea aspectelor structurale ale lucrărilor selectate;
4. Determinarea mijloacelor tehnice și de expresie ale trompetei abordate în fiecare creație;
5. Analiza tratării interpretative a partidei trompetei.

Noutatea și originalitatea științifico-practică. Elaborarea acestei teze contribuie la crearea unei viziuni ample asupra fenomenului cercetat prin abordarea sub diferite aspecte a creațiilor pentru trompetă, semnate de compozitorii autohtoni din perspectiva simbiozei interpretare – mijloace expresive – dramaturgie muzicală. Lucrarea teoretică vine să completeze, astfel, un spațiu insuficient studiat în muzicologia națională, consacrat artei interpretative instrumentale și organologiei. Ea se bazează pe noțiuni și concepte ale științei muzicale, ce se referă la istoria și teoria muzicii, arta interpretării la instrumente aerofone, acustică muzicală. Abordarea interpretativă a creațiilor pentru trompetă ale compozitorilor din Republica Moldova de pe poziții contemporane ale fenomenului muzical reflectă etape importante ale cercetării.

Baza teoretică și metodologică. Demersul științific al prezentei teze este fundamentat pe un ansamblu coerent de metode de cercetare, selectate și aplicate în funcție de obiectivele generale și specifice ale studiului, de natura materialului muzical analizat, precum și de complexitatea fenomenului interpretativ contemporan. Abordarea metodologică este de tip interdisciplinar, îmbinând mijloace proprii muzicologiei istorice, analitice și interpretative, cu elemente de analiză stilistică și estetică muzicală. Dintre metodele utilizate în procesul cercetării evidențiem metoda analizei muzicologice, care reprezintă fundamentul investigării lucrărilor pentru trompetă semnate de compozitori din Republica Moldova. Analiza muzicologică aplicată partiturilor studiate vizează: arhitectura lucrărilor, tratarea liniei melodice, a structurii ritmice și tonal-modale al discursului muzical, mijloacele componistice specifice fiecărui autor, particularitățile scriiturii pentru trompetă în raport cu exigențele interpretative. Această metodă a permis identificarea elementelor de limbaj muzical prin care trompeta capătă valențe expresive distincte în creația autohtonă. O altă metodă este cea a analizei interpretative, folosită pentru studierii relației dintre textul muzical și realizarea sa sonoră în context interpretativ. Ea a contribuit la investigarea tehnicilor de emisie, articulație și nuanțare timbrală, analiza strategiilor de frazare și agogică utilizate în interpretarea lucrărilor, evidențierea rolului interpretului în transmiterea expresivității intenționate de compozitor. Prin această abordare, interpretarea este valorizată nu doar ca act de redare sonoră, ci și ca proces creativ de co-autorat artistic.

Folosirea metodei comparative a facilitat punerea în evidență a direcțiilor comune și a diferențelor semnificative în tratarea trompetei de către diferiți compozitori. Aceasta a condus la conturarea unui tablou stilistic al scriiturii pentru trompetă în spațiul muzical din Republica Moldova, evidențierea elementelor de originalitate la nivel expresiv și tehnic. Metoda istorică a facilitat înțelegerea evoluției tratării trompetei, influențelor externe resimțite în creația locală.

Pornind de la experiența directă a cercetătorului ca interpret, metoda observației practice a contribuit la observarea directă a dificultăților tehnice și expresive întâlnite în execuția

lucrărilor analizate, formularea unor propuneri de soluționare artistică a pasajelor problematice, valorificarea perspectivei interpretului asupra actului de comunicare estetică prin trompetă. A fost utilizată complementar metoda interviului în relație cu compozitorii, în special cu Oleg Negruța, pentru obținerea unor opinii privind intenția componistică și estetica lucrărilor, documentarea opțiunilor tehnice și de expresie propuse, clarificarea contextului de creație și a cerințelor interpretative specifice.

Prin aplicarea integrată a acestor metode, cercetarea a urmărit nu doar descrierea obiectivă a repertoriului analizat, ci și valorificarea dimensiunii expresive și artistice a trompetei în contextul creației muzicale din Republica Moldova. Această abordare complexă reflectă specificul unei cercetări științifico-practice plasată la intersecția dintre analiză muzicologică riguroasă și reflecție interpretativă profundă.

Baza teoretică a cercetării o constituie diferite surse, respectiv, articole, monografii, studii, partituri pentru trompetă semnate de compozitorii din Republica Moldova. Astfel pentru a urmări etapele evoluției instrumentarului aerofon în muzica universală și națională, în special a trompetei au fost consultate lucrările semnate de: V. Babii *Studii de organologie* [1]; Cazac A. *Instrumentele de suflat în arta interpretativă din Republica Moldova (anii 20–80 ai secolului al XX-lea)* [2]; Gâsca N. *Tratat de teoria instrumentelor. Acustica muzicală. Instrumente de suflat* [10]; Crețu V. *Elemente de teoria instrumentelor și orchestrație* [9]; Cârstea S. *Pagini din istoria trompetei* [7]; Rotaru P. *Istoricul utilizării instrumentelor aerofone în muzica arealului cultural românesc (de la origini până la 1940), Privire generală asupra dezvoltării muzicii pentru instrumentele de suflat din Moldova postbelică* [16, 17]; Ghilaș, V. *Timbrul în muzica instrumentală tradițională de ansamblu* [11]; Ciulachi M. *Instrumentele orchestrei simfonice* (Чулаки М. *Инструменты симфонического оркестра*) [24] ș.a.

Aspecte legate de interpretarea la instrumente aerofone, în general, și la trompetă, în particular, ne-au oferit articolele științifico-metodice, semnate de Cârstea S. *Metode de studiu care au revoluționat stilul de interpretare la trompetă (secolul XX)* [5]; Goia I. *Metodica studierii și predării instrumentelor de suflat* [12]; Cărbunescu D. *Metoda de trompeta (cornet, flugelhorn si bassflugelhorn)* [3]; Popa A. *Contribuții la metodologia instrumentelor de suflat (cu referiri speciale la trompetă)* [15]; Horez I. *Istoria trompetei. Moduri de articulație a sunetelor* [13]; Ungureanu D. *Metoda de trompetă* [19]; Usov Iu. *Istoria universală a interpretării la instrumente aerofone* (Усов Ю. *История зарубежного исполнительства на духовых инструментах*) [22] ș.a.

Ca fundament teoretic în analiza materialului muzical au servit studiile: Ciobanu M. *Curs de forme muzicale* [7]; Teodorescu-Ciocănea L. *Tratat de forme și analize muzicale* [18]; Mazeli

M. *Arhitectura formelor muzicale* (Мазель Л. *Строение музыкальных форм*) [20]; Holopova V. *Forma creațiilor muzicale* (Холопова В. *Формы музыкальных произведений*) [23] ș.a.

O sursă de informare l-au constituit dicționarele și enciclopediile consacrate artei muzicale, materialele electronice, video de pe You Tube ș.a. O contribuție substanțială în realizarea scopului propus a avut-o experiența personală a autorului tezei ca muzician trompetist și profesor la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Valoarea aplicativă a temei. Rezultatele investigațiilor teoretice, ce se conțin în studiul analitic și cele ale componentei practice pot fi utile în abordarea științifico-practică a fenomenului cercetat în raport cu alte instrumente aerofone, în diferite epoci ale istoriei muzicii, atât în context național, cât și la nivel universal; deschide perspectiva pentru compunerea unor noi opusuri muzicale pentru trompetă și exploatarea creativă a acestui instrument. Informația ce se conține în teză este utilă pentru cursurile didactice: *Istoria muzicii naționale, Istoria artei interpretative, Interpretare instrumentală – instrumente orchestrale (Trompetă)* ș.a.

Implementarea rezultatelor științifice. Reperele fundamentale ale cercetării au fost prezentate în cadrul diferitor manifestări științifice naționale și internaționale din anii 2019-2024, în șase articole științifice, cinci teze, în comunicările din cadrul proiectului științific desfășurat la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* (2021). Rezultatele cercetării științifice se regăsesc în componenta practică a tezei de doctorat, respectiv trei recitaluri, într-un șir de concerte, realizate în Republica Moldova și peste hotarele ei. Activitatea autorului tezei ca asistent universitar la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, profesor de trompetă, este încă un mijloc important pentru implementarea rezultatelor științifico-practice.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Teza de doctor a fost discutată la ședințele Comisiei de îndrumare în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și culturologie* a AMTAP, în Comisia de susținere preliminară cu prezența unui reprezentant al Consiliului științific și al unui expert extern, fiind recomandată pentru susținere. Prezentarea comunicărilor la diferite conferințe științifice atât naționale, cât și internaționale, publicarea ulterioară a materialelor a constituit o etapă însemnată în aprobarea rezultatelor componentei teoretice. În ceea ce privește componenta practică, ea a fost completată cu un șir de concerte realizate în țară și peste hotare cu diferite orchestre.

Componenta teoretică include o introducere, adnotare în două limbi – română și engleză; două capitole, concluzii și recomandări, lista bibliografică cu 92 surse. În introducere sunt relatate, formulate și argumentate: actualitatea și importanta problemei abordate, scopul și

obiectivele cercetării, noutatea și originalitatea conceptului artistic, baza teoretică și metodologică, valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul conținutului tezei

Componenta practică a tezei de doctorat însumează trei recitaluri prezentate public, care au inclus creații camerale și de formă amplă, scrise pentru trompetă de către compozitori din Republica Moldova. Ca urmare au fost demonstrate modalitățile de valorificare a expresivității trompetei de către compozitori și particularitățile interpretative ale acestor lucrări.

Cuvinte-cheie: trompetă, creații pentru trompetă ale compozitorilor din Republica Moldova, valorificarea mijloacelor de expresie ale trompetei, particularități structurale și interpretative

CONȚINUTUL TEZEI

În introducere sunt expuse și argumentate: actualitatea și importanta problemei abordate, scopul și obiectivele cercetării, noutatea și originalitatea conceptului artistic, baza teoretică și metodologică, valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul conținutului tezei.

Capitolul 1. *Creații camerale pentru trompetă ale compozitorilor din Republica Moldova* are opt subcapitole. Primul subcapitol 1.1. *Aspecte ale plasticității sonore a trompetei*, abordează problema necesității cunoașterii aspectelor legate de morfologia trompetei, particularităților interpretative, posibilităților tehnice și de expresie pentru aplicarea acestora în redarea exhaustivă a conceptului și dramaturgiei muzicale ale creațiilor scrise pentru acest instrument. Celelalte subcapitole: 1.2. *Studiul de concert* pentru trompetă (în B) și pian de Alexandr Sochireanschi; 1.3. *Oleandra* pentru trompetă (în B) și pian de Vladimir Slivinski; 1.4. *Rondo* de concert pentru trompetă (în B) și pian de Arcadii Luxemburg; 1.5. *Romanță* pentru trompetă (în B) și pian de Oleg Negruța; 1.6. *Piesă moldovenească* de concert pentru trompetă (în B) și pian de David Fedov; 1.7. *Improvizatie* de Vladimir Rotaru și 1.8. *Două piese lirice* pentru trompetă de Igor Iachimciuc, conțin analize din punct de vedere structural și interpretativ ale lucrărilor indicate și identificarea elementelor tehnice și de expresie valorificate specifice trompetei.

În concluzie la acest capitol am constatat următoarele:

1. Trompeta se impune ca un instrument complex și versatil. Evoluția ei sub aspect morfologic și artistic o plasează în rândul instrumentelor solicitate în diferite genuri ale muzicii, având o plasticitate și abilități sonore vaste.

2. Aspectele tehnice ale interpretării – respirația, tehnica buzelor, degetelor, limbii, controlul articulației – sunt decisive pentru obținerea unui sunet calitativ și expresiv. Ele reprezintă fundamentul pe care se construiește performanța artistică. Articulațiile variate (*détachée, legato, staccato, marcato, martele* etc.) oferă trompetistului posibilitatea de a reda nuanțat conținutul muzical și de a interpreta într-o manieră expresivă și coerentă lucrările din

repertoriu. Plasticitatea sonoră a trompetei este rezultatul interacțiunii dintre mijloacele tehnice și cele expresive, reflectând atât intenția artistică a compozitorului, cât și măiestria interpretului.

3. Cele opt creații camerale analizate din punct de vedere structural și interpretativ, respectiv *Studiul de concert* pentru trompetă (in B) și pian de Alexandr Sochireanschi, *Oleandra* pentru trompetă (in B) și pian de Vladimir Slivinski, *Rondo* de concert pentru trompetă (in B) și pian de Arcadii Luxemburg, *Romanță* pentru trompetă (in B) și pian de Oleg Negruța, *Piesă moldovenească* de concert pentru trompetă (in B) și pian de David Fedov, *Improvizatie* de Vladimir Rotaru și *Două piese lirice* pentru trompetă, pian și percuție de Igor Iachimciuc, reprezintă lucrări de referință în repertoriul autohton dedicat trompetei, evidențiindu-se prin caracterul lor concertant, dinamismul ritmic și tratarea expresivă a instrumentului solistic. Deși sunt miniaturi cu durată redusă, ele valorifică în mod plener resursele tehnice și de expresie ale trompetei, oferind interpretului ocazia să-și demonstreze nivelul măiestriei artistice.

4. Chiar dacă din punct de vedere arhitectonic, forma este simplă, de regulă bi (AB), tripartită (ABC) sau monopartită, creațiile se remarcă printr-o construcție muzicală solidă, cu elemente inspirate din folclor 1.2,3,4,6) și jazz (1.5,8), care oferă interpretului un cadru generos pentru afirmarea abilităților tehnico-artistice. Compozițiile prezintă o combinație echilibrată între virtuoziitate și lirism cu valențe tradiționale și moderne. Pe de o parte, utilizarea ornamenticii și a unor turnuri melodice amintesc de inflexiunile folclorului românesc, pe de altă parte, complexitatea ritmică, extinderea registrului, variațiile dinamice și tehnicile de emisie modernă le plasează în estetica muzicală a secolului XX. Această îmbinare între elemente tradiționale și contemporane impune o versatilitate interpretativă, transformând lucrările analizate într-un exercițiu artistic complet. Structura modal-tonală variată, oferă compozitorului teren pentru valorificarea plasticității sonore a trompetei.

5. Din punct de vedere tehnic, piesele necesită o execuție riguroasă și variată: articulații multiple (inclusiv *dublu staccato*), alternanțe dinamice rapide, schimbări de tempo, schimbări de metru, precum și frazări expresive. Trompetistul trebuie să stăpânească atât virtuoziitatea secțiunilor rapide, cât și expresivitatea părții cantabile. Utilizarea surdinei, nuanțele gradate și indicațiile agogice ale compozitorului contribuie la rafinarea interpretării.

6. În lucrările analizate autorii prin textura muzicală, tratarea materialului melodic, indicațiile de tempo, dinamică, agogică, articulați ș.a., pun în valoare virtuoziitatea și sensibilitatea instrumentului și a interpretului.

Capitolul 2. *Valențe interpretative ale trompetei în lucrările de formă amplă ale compozitorilor din Republica Moldova* conține trei subcapitole: 2.1 *Concertul pentru trompetă (in B) și orchestră* de Alexandr Mulear, 2.2. *Concertele pentru trompetă (in B) și pian* de Oleg

Negruța, 2.3. *Ecouri carpatine, concert pentru trompetă, vioară complementară și orchestră* (pe motive în caracter popular) de Tudor Chiriac. Lucrările date sunt analizate, având în vizor posibilitățile tehnice și expresive ale trompetei, sunt propuse modalități optime de combinarea ale acestora pentru asigurarea unei sonorități eficiente și redarea plenară a conținutului creației muzicale executate.

Ca urmare a analizei structurale și interpretative a patru lucrări de formă amplă din creația compozitorilor din Republica Moldova formulăm următoarele concluzii:

1. Inovația formală și stilistică determină specificul arhitectonic și interpretativ al creațiilor cercetate. Astfel *Concertul* lui Alexandr Mulear se distinge printr-o construcție neobișnuită pentru perioada sa – este scris într-o singură parte, cu formă de sonată, ieșind astfel din tiparul clasic al concertului tripartit. Această alegere reflectă o abordare modernă și personalizată asupra genului. Compozitorul valorifică intens elemente de inspirație folclorică, prin utilizarea modurilor armonice, ornamentelor, formulelor ritmice aksak și aluziilor intonaționale specifice melosului românesc. Acest aspect oferă lucrărilor o identitate națională puternică și un colorit autentic. Structura tripartită a *Concertului nr 2* de Oleg Negruța – cu o mișcare energică și eroică (*Allegro-Maestoso*), un centru liric meditativ (*Elegie*) și un final jucăuș și vioi (*Allegro-Finale*) – creează un arc expresiv coerent și echilibrat. Fiecare parte aduce provocări interpretative distincte, de la controlul respirației și flexibilitatea frazării lirice în partea a doua, până la acuratețea ritmică, dinamica articulatorie și virtuozitatea tehnică în mișcările extreme. Un aspect definitoriu al concertului îl reprezintă simbioza originală dintre elementele folclorice și cele de factură jazzistică, care îmbogățesc materialul tematic și contribuie la conturarea unei identități stilistice autentice. Ornamentațiile precum apogiaturile, mordentele, trilurile, alături de articulațiile variate și indicațiile agogice detaliate, aduc un plus de rafinament frazelor muzicale. Discursul muzical al concertului este caracterizat printr-o alternanță rafinată a stărilor expresive – de la caracterul dârz și autoritar al temei principale, la atmosfera lirică, narativă și apoi tragică a dezvoltării, culminând cu o revenire triumfătoare și festivă în repriză și coda. La nivelul formei, în *Concertul nr 3*, compozitorul Oleg Negruța se abate de la tradiționala structură clasică a primei părți, care de regulă este cea de sonată, iar finalul – fie rondo, sau *allegro* de sonată. Aici autorul utilizează pentru toate mișcările constitutive forma tripartită mare. Planul tonal al părților reflectă tendințe romantice: partea I este scrisă în tonalitatea *B-dur*, centrul liric în *g-moll*, iar finalul în *B-dur*. Astfel, acest raport paralel al tonalităților ne comunică și despre aspectul intonațional-emoțional pe care îl abordează maestrul, apropiindu-l de sfera muzicii romantice. În ceea ce privește lucrul cu materialul sonor, pe parcursul tuturor mișcărilor, observăm predilecția compozitorului pentru tipul de variere, secvențare, dinamizare, diminuare,

transfigurare cât și atribuirea unor elemente distinctive melosului național și muzicii de jazz. În acest sens, menționăm utilizarea ornamentelor: mordente, apogiaturi, grupetto etc; formulelor ritmice de dans, intonații tipice genurilor de romanță și cântec, dar și stilului de jazz swing. Totodată tindem să evidențiem și importanța nucleului tematic pe care îl utilizează compozitorul și urmărește să îl respecte pe parcursul întregii creații, astfel, se produce principiul unității formei și al conceptului lucrării. *Concertul Ecouri carpatine* de Tudor Chiriac oferă trompetei un rol interpretativ extrem de complex și variat, în care se îmbină expresivitatea lirică, virtuozitatea tehnică și capacitatea evocatoare a instrumentului. Structurat în trei părți distincte, fiecare secțiune explorează o dimensiune diferită a discursului muzical, iar trompeta devine vocea principală prin care se transmite mesajul afectiv, simbolic și stilistic al lucrării.

2. Exigențele interpretative în raport cu toate creațiile analizate în acest capitol presupun o tehnică avansată din partea trompetistului, inclusiv stăpânirea diverselor articulații (*staccato*, *legato*, *dublu/triplu staccato*), controlul nuanțelor dinamice și utilizarea precisă a respirației diafragmatice. De asemenea, solistul trebuie să dea dovadă de maturitate artistică pentru a reda fidel nuanțele afective și caracterul fiecărui segment muzical. Lucrările solicită un nivel avansat de măiestrie tehnică și expresivitate artistică din partea interpretului.

3. Limbajul muzical al compozitorilor valorifică în mod remarcabil posibilitățile timbrale, dinamice și expresive ale trompetei, oferind un cadru interpretativ bogat și rafinat. Ambitusul extins, frazele cantabile, diversitatea nuanțelor și complexitatea ritmică impun o stăpânire deplină a tehnicii instrumentale. Trompeta este protagonistul expresiv al creațiilor, iar orchestra/pianul oferă un suport structural și coloristic valoros. Interacțiunea dintre trompetă și orchestră/pian nu este una secundară, ci implică un dialog permanent, în care acompaniamentul susține și dezvoltă ideile solistului, acționând ca un partener egal. În *Concertul Ecouri carpatine* semnat de Tudor Chiriac trompeta capătă funcția de narator arhetipal al dorului, prin intonații doinite și motive inspirate din sonoritatea tradițională (bucium, corn). Se valorifică expresivitatea timbrală a trompetei prin pasaje imitative, ornamentație bogată (triluri, mordente, apogiaturi), dar și prin tratamente sonore cu surdină, creând o atmosferă profund încărcată de simbolism pastoral. Trompeta devine un mijloc de comunicare ancestrală, care evocă peisajul montan și spiritualitatea tradiției carpatine. *Concertul* permite interpretului o libertate deosebită în tratarea discursului muzical, în special prin caracterul cadențial al părții întâi și prin cadența extinsă din partea a doua. Această libertate solicită interpretului o înțelegere profundă a melosului popular și o capacitate de improvizație stilizată. Cadența devine, astfel, un teren de afirmare a virtuților tehnice (pasaje rapide, arpegii, intervale largi, cromatisme) și a imaginației artistice, dar și un dialog simbolic între cele două personaje – trompeta și vioara. În finalul acestei lucrări se cere o

tehnică impecabilă, viteză de execuție, control al articulațiilor și claritate ritmică. În această parte se evidențiază potențialul trompetei de a reda spiritul sărbătoresc și energia vitală a jocului popular, într-un context orchestral amplu și exploziv.

4. Rolul indicațiilor compozitorilor sunt esențiale în realizarea unui concept interpretativ plenar. Autorii oferă indicații interpretative detaliate – de tempo, caracter și dinamică – ghidând astfel solistul spre o redare expresivă și coerentă a discursului muzical. Aceste indicații contribuie esențial la clarificarea intenției compozitorului și trebuie respectate cu rigurozitate. Ele sunt clare, legate de dramaturgia lucrării, lăsând totodată o marjă de libertate interpretului pentru a personaliza fiecare execuție. Trompeta este astfel nu doar un instrument solistic, ci și un personaj cu voce proprie, ce evoluează pe parcursul lucrării. *Concertul pentru trompetă și orchestră* de Alexandr Mulear reprezintă o creație valoroasă din repertoriul contemporan pentru trompetă, care îmbină tradiția cu inovația, folclorul cu structura academică, cerințele tehnice cu cele expresive, oferind interpretului ocazia de a-și manifesta pe deplin virtuozitatea și profunzimea artistică; *Concertul nr. 2* de Oleg Negruța se remarcă printr-o construcție muzicală solidă, o expresivitate profundă și o valorificare modernă a resurselor trompetei. El reprezintă o contribuție semnificativă la repertoriul contemporan pentru trompetă, atât din punct de vedere componistic, cât și pedagogic și interpretativ, oferind un material valoros pentru dezvoltarea artistică a tinerilor interpreți; *Concertul nr 3* pentru trompetă, semnat de Oleg Negruța se prezintă ca fiind unul pe cât de simplu și atractiv din punct de vedere muzicologic, pe atât de accesibil, dar cu unele dificultăți tehnico-interpretative puse în fața interpretului. *Ecouri carpatine* de Tudor Chiriac valorifică pe deplin potențialul interpretativ al trompetei, conferindu-i un rol multifuncțional: liric, narativ, virtuos, evocator și teatral. *Concertul* oferă trompetistului oportunitatea de a demonstra o gamă largă de abilități – de la redarea fină a doinei și a dialogului expresiv cu vioara, până la demonstrarea unei virtuozități tehnice deosebite în secțiunile de dans. Lucrarea este o adevărată bijuterie interpretativă, ce combină tradiția cu modernitatea într-un mod autentic și profund semnificativ.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Scopul și obiectivele formulate au fost realizate prin identificarea modalităților de valorificare a limbajului muzical, ale expresivității și tehnicii specifice trompetei în perimetrul interpretativ al creațiilor pentru trompetă ale compozitorilor din arealului cultural autohton, având în vedere și noutățile în raport cu mijloacele de expresie, tehnicile inovative specifice muzicii universale, mai ales că trompeta are o istorie bogată în ceea ce privește morfologia instrumentului și evoluția tehnicii interpretative.

2. A fost efectuată analiza particularităților interpretative și structurale ale diferitor lucrări din repertoriul cameral și de formă amplă din creația compozitorilor din Republica Moldova și demonstrarea practică a investigațiilor științifice, propunând o tratare interpretativă a creațiilor analizate de pe poziții contemporane ale artei instrumentale.

3. Procesul de cercetare științifică și practică a evoluat eșalonat de la selectarea și caracterizarea repertoriului pentru trompetă din creația compozitorilor din Republica Moldova, sistematizarea particularităților interpretative la trompetă, examinarea aspectelor structurale ale lucrărilor destinate trompetei, la determinarea mijloacelor tehnice și de expresie abordate în fiecare creație și analiza tratării interpretative a partidei trompetei.

4. Tinerii instrumentiști și cei consacrați au un spațiu informațional, teoretic și practic imens de asimilat pentru a cunoaște plenar instrumentul, a folosi cu multă atenție și dexteritate tehnica emisiei și susținerii sunetului, a plasticității trompetei și a înțelege în profunzime intențiile compozitorului, nu numai cele indicate în textul muzical, dar și cele gândite de acesta. În rezultat vor reda exhaustiv conținutul lucrării muzicale și realiza un tablou muzical fidel ideilor compozitorului.

5. În urma analizei structurale și interpretative a lucrărilor selectate am constatat integralitatea compozițională, logica constructivă, care include un șir de elemente și efecte tehnice, gândite și aplicate de autori pentru redarea conceptului ideatic. Ele se înscriu în sfera tendințelor moderne ale compozitorilor autohtoni din a doua jumătate a secolului XX și începutul secolului XXI, fiind un exemplu elocvent de îmbinare a elementelor de inspirație folclorică cu un limbaj muzical contemporan și cu o scriitură instrumentală eficientă.

6. Compozitorii valorifică pe deplin potențialul expresiv al trompetei, într-un cadru ce solicită inteligență muzicală, imaginație și o tehnică bine consolidată. Din punct de vedere interpretativ, lucrările sunt un teren de explorare a sunetului, a expresiei și a dialogului muzical. Creațiile analizate contribuie plenar la dezvoltarea capacității de exprimare a expresivității muzicale, sensibilității timbrale, controlului respirației și a frazării, precum și a siguranței în

tehnica trompetei. De asemenea, permite interpretului să-și exprime individualitatea artistică într-un context stilistic autentic și coerent.

7. Chiar dacă opusurile camerale sunt de dimensiuni modeste, schimbarea frecvență a tempo-ului, măsurii, modificarea intensă a dinamicii, expresivității, ceea ce este indicat de compozitori pe parcursul desfășurării discursului muzical, combinarea diferitor pasaje cu anumite dificultăți ritmice, determină valoarea artistico-interpretativă a acestora, impunând un nivel avansat de cunoaștere a instrumentului și subliniază importanța trompetei în muzica de cameră națională, necesitatea promovării acestor creații în repertoriul de studiu și performanță al interpreților actuali. Lucrările ample denotă un înalt grad de dificultate tehnică și expresivă, sunt complexe, spectaculoase, pun în valoare virtuozitatea și sensibilitatea trompetistului, fiind destinată interpreților avansați.

8. Exigențele tehnice includ tempo rapid, pasaje continue pe șaisprezecimi, articulație precisă și ambitus extins. Expresivitatea lucrărilor este susținută de o mare varietate de nuanțe dinamice, schimbări frecvente de culoare armonică și măsură, diversitatea articulațiilor, de necesitatea controlului riguros al emiterii sunetului, frazarea clară, dozajul precis al dinamicii și adaptarea la schimbările ritmice.

9. Toate creațiile analizate sunt valoroase atât din perspectivă concertistică, cât și pedagogică. Ele sunt opusuri de referință în repertoriul pentru trompetă, care valorifică o paletă variată de mijloace tehnico-expressive ale instrumentului. Prin echilibrul dintre tradiție și modernitate, lucrările stimulează creativitatea interpretativă și oferă publicului o experiență sonoră bogată și captivantă.

Recomandări:

1. Continuarea cercetării, analizând valorificarea plasticității sonore a trompetei în lucrări instrumentale de ansamblu, unde trompeta are un rol important;
2. Realizarea unei lucrări metodice, care să se axeze pe materialul din teza de doctorat și utilizată ulterior în diferite instituții de învățământ muzical specializat;
3. Crearea unei baze de date digitale, care să includă informații referitoare la interpretarea lucrărilor analizate;
4. Organizarea master class-urilor pentru elevi și studenți cu demonstrarea practică a diferitor lucrări pentru trompetă din creația compozitorilor din Republica Moldova și însoțirea acestor prezentări cu comentarii formulate științific.

5. Lansarea unui apel către tinerii compozitori din Republica Moldova, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Republica Moldova pentru a scrie noi lucrări pentru trompetă solo, având în vedere posibilitățile vaste interpretative ale instrumentului.

BIBLIOGRAFIE:

În limba română:

1. Babii V. Studiu de organologie. Ediția a doua. Chișinău: Tipografia "Elena-V.I.", 2012. 262 p.
2. Cazac A. Instrumentele de suflat în arta interpretativă din Republica Moldova (anii 20-80 ai secolului al XX-lea). Autoreferatul tezei de doctor în studiul artelor. Chișinău, 2011.
3. Cărbunescu D. Metoda de trompeta (cornet, flugelhorn si bassflugelhorn). București: Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor, 1958. 212 p.
4. Cârstea S. Expresivitatea în repertoriul trompetistic între teorie și practică. Metodele moderne de studiu și expresivitatea în interpretarea lucrărilor din repertoriu trompetistic, volumul 1. Cluj-Napoca: RISOPRINT, 2019. 95 p.
5. Cârstea S. Metode de studiu care au revoluționat stilul de interpretare la trompetă (secolul XX). În: Revista Artes, nr. 14. Iași: Artes, 2014, p. 126-143.
6. Cârstea S. Pagini din istoria trompetei. În: Artă și educație artistică, 2014, nr.1(23), p. 57-63.
7. Ciobanu M. Curs de forme muzicale. Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Arte, Specializarea Pedagogie muzicală, 93 p. Disponibil on-line: <http://www.spiruharet.ro/facultati/muzica/biblioteca/a7a08bfedee05dd0d49485aed4e83b27.pdf> (accesat 04.05.2016)
8. Cosma O. L. Hronicul muzicii românești: Vol. 1. București: Editura Muzicală, 1973. 477 p.
9. Crețu V. Elemente de teoria instrumentelor și orchestrație. Editura Fundației România de mâine. București, 2007, 127 p. Disponibil on-line: <https://www.yumpu.com/ro/document/read/15589472/elemente-de-teoria-instrumentelor-si-orchestratie-universitatea-> (accesat 15.02.2023)
10. Gâscă N. Tratat de teoria instrumentelor. Acustica muzicală. Instrumente de suflat, București: 1988. 190 p.
11. Ghilaș V. Timbrul în muzica instrumentală tradițională de ansamblu. Chișinău: Se Arec-Com, 2001. 320 p.
12. Goia I. Metodica studierii și predării instrumentelor de suflat. Iași: Conservatorul *George Enescu*, 1985. 312 p.
13. Horez I. Istoria trompetei. Moduri de articulație a sunetelor. Disponibil on-line https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/146-152_14.pdf (accesat 20.05.2024).

14. Noi istorii, ale muzicii românești. De la vechi manuscrise la perioada modernă a muzicii românești, vol I. București: Editura muzicală, 2020, 372 p.
15. Popa A. Contribuții la metodologia instrumentelor de suflat (cu referiri speciale la trompetă). București: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R, 1964. 68 p.
16. Rotaru P. Istoricul utilizării instrumentelor aerofone în muzica arealului cultural românesc (de la origini până la 1940). În: Arta 1997: Arte plastice. Arhitectura. Muzica. Teatru. Cinema. Chișinău, 1997, p. 140-144.
17. Rotaru P. Privire generală asupra dezvoltării muzicii pentru instrumentele de suflat din Moldova postbelică. În: Arta 1996: Teatru. Muzică. Cinematografie. Artă plastică. Arhitectură. Chișinău, 1996. p. 105-109.
18. Teodorescu-Ciocănea L. Tratat de forme și analize muzicale. București: Editura Muzicală, 2014, 335 p.
19. Ungureanu D. Metoda de trompetă. Munchen: Verlag Blechpresse Musikverlag, 2011. Vol.1. Tehnica elementară, 120 p.; vol. 2. Aprofundarea și dezvoltarea tehnicii elementare, 100 p.; vol. 3. Perfecționarea și însușirea deplină a tehnicii elementare, 100 p.

în limba rusă:

20. Мазель Л. Строеие музыкальных форм. Москва: Музыка, 1979. 536 с.
21. Труба – от бронзового века до наших дней. Disponibil on-line <https://trumpetclub.ru/truba-ot-bronzovogo-veka-do-nashix-dnej.html> (accesat 05.04.2024).
22. Холопова В. Формы музыкальных произведений. Санкт-Петербург: 1999, 484 с.
23. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра, Москва: 1972. 177 с.

COMPONENTA PRACTICĂ A TEZEI DE DOCTORAT

Recital de trompetă nr.1

15.07. 2020

1. V. Rotaru *Chemarea trâmbiței*
2. V. Slivinski *Oleandra*
3. D. Fedov *Piesă moldovenească de concert*
4. O. Negruța *Concertul nr. 2*
5. S. Zlatov *Fluieraș*
6. A. Luxemburg *Rondo de concert*
7. E. Doga *Eterna*
8. A. Mulear *Concert*
9. S. Zlatov *Doina*
10. A. Sochireanschi *Studiu de concert*
11. V. Rotaru *Joc ciobănesc*
12. O. Negruța *Romanță*

Recital de trompetă nr.2

15.04.2021

1. V. Rotaru *Improvizație*
2. O. Negruța *Elegie*
3. O. Negruța *Melodie*
4. O. Negruța *Concertul nr 1*
5. O. Negruța *Poema*
6. O. Negruța *Capriciul nr. 9*
7. A. Luxemburg *Romance*
8. A. Luxemburg *Foxtrot*
9. O. Negruța *Scherzo*
10. O. Negruța *Exprompt*
11. V. Zagorschi *Scherzino*

Recital de trompetă nr.3

18.02.2022

1. O. Negruța *Scherzo*
2. O. Negruța *Nocturn*
3. O. Negruța *Expromt*
4. O. Negruța *Balada*
5. O. Negruța *Hora de concert*
6. O. Negruța *Serenada pentru Hanganu*
7. O. Negruța *Concertul Nr.3*
8. M.A.Charpentier *Prelude from "Te Deum"*
9. H. Purcell *Trumpet Tune*
10. J. Clarke *Trumpet Voluntary*
11. D.N. Johnson *Trumpet Tune*
12. O. Negruța *Vals rar*
13. O. Negruța *Hora Vierului*
14. O. Negruța *Steluța mea*
15. O. Negruța *Balada "Tânărul îndrăgostit"*
16. O. Negruța – *Expromt Nr.2*

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI

2. Articole în reviste științifice

2.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil

categoria B

1. **HANGANU Dumitru.** Valorificarea mijloacelor tehnico-expressive ale trompetei în lucrarea *Improvizație* de Vladimir Rotaru. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, Nr. 4(41), Chișinău: Notograf Prim, 2021, / ISSN 2345-1408 / ISSNc 2345-1831, pp.78-82.
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/78-82_30.pdf
2. **HANGANU Dumitru.** Lucrările pentru trompetă și pian *Romanță* de O. Negruța și *Rondo de concert* de A. Luxemburg: abordare interpretativă. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, Nr. 1(38), Chișinău: Notograf Prim, 2021, / ISSN 2345-1408 / ISSNc 2345-1831, pp.116-120. Coautor Svetlana Badrajan,
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/116-120_26.pdf
3. **HANGANU Dumitru.** Concertul nr.2 pentru trompetă în B și pian de Oleg Negruța: particularități structurale și interpretative. În: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică, Nr. 2(43), Chișinău: Notograf Prim, 2022, / ISSN 2345-1408 / ISSNc 2345-1831, pp.17-22. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/17-22_42.pdf
4. **HANGANU Dumitru.** Plasticitatea sonoră a trompetei: tehnici și mijloace expresive. În: Intertext, Nr. 1(65), Chișinău: ULIM, 2025/ ISSN 1857-3711 / ISSNc 2345-1750, pp.167-173 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/167-173_31.pdf.

3. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

3.2. Conferințe Științifice Internaționale desfășurate în Republica Moldova:

1. **HANGANU Dumitru.** Aspecte ale tratării mijloacelor tehnico-expressive și interpretative ale trompetei în studiul de concert de Alexandru Sochireanschi și Oleandra de Vladimir Slivinski/ Aspects of the treatment of the technical-expressive and interpretative means of the trumpet in the Concert Study by Alexandr Sochireanschi and Oleandra by Vladimir Slivinski. Materialele Conferinței Științifice Internaționale "Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare" Ediția 13, vol.2, 2021, Chișinău, IPC, 27-28 mai 2021, Pag. 34-39, coautor Badrajan Svetlana.
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/34-39_23.pdf

3.3. Conferințe Naționale:

2. **HANGANU Dumitru.** Concertul pentru trompetă (in b) și orchestră de Alexandr Mulear: repere interpretative. Materialele Conferinței Științifice Naționale „CULTURA ȘI ARTA: cercetare, valorificare, promovare” 2024. Chișinău, AMTAP, pp. 25-36.
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/25-36_10.pdf

4. Materiale/teze prezentate la foruri științifice. Conferințe internaționale desfășurate în Republica Moldova:

1. **HANGANU Dumitru.** Valorificarea mijloacelor tehnico-expresive ale trompetei în lucrările improvizate de Vladimir Rotaru și piesă moldovenească de concert de David Fedov. În: *Învățământul artistic – dimensiuni culturale*, Vol.1. 2021. Chișinău, Republica Moldova. Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. 30 September, 2021 pp.13-14.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/139289
2. **HANGANU Dumitru.** Aspecte ale tratării mijloacelor tehnico-expresive și interpretative ale trompetei în creațiile Oleandra de Vladimir Slivinski și Studiul de concert de Alexandr Sochireanshii. *Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare*. Ediția 13. 28 Iulie, 2021. Chișinău. Institutul Patrimoniului Cultural. pp.48-48.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/136081
3. **HANGANU Dumitru.** Concertul nr.2 pentru trompetă solo in B și pian de Oleg Negruța: particularități interpretative CULTURA ȘI ARTA: cercetare, valorificare, promovare 2021. Chișinău. AMTAP, pp. 12-12.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/165174
4. **HANGANU Dumitru.** Trompeta în creația compozitorilor din Republica Moldova: privire generală. Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova, 2022. AMTAP, Chișinău: "VALINEX" SRL. pp.43-43.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/173130
5. **HANGANU Dumitru.** Concertul pentru trompetă in B și orchestră de Alexandr Mulear: repere interpretative. Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova, 2022. Chișinău. AMTAP, "VALINEX" SRL. pp. 82-83. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/25-36_10.pdf

ADNOTARE

Hanganu Dumitru *Valorificarea mijloacelor de expresie și interpretative ale trompetei în creația compozitorilor din Republica Moldova*, teză de doctor în arte, specialitatea 653.01 Muzicologie, doctorat profesional, Chișinău, 2025.

Structura tezei include următoarele componente: introducere, două capitole, concluzii și recomandări, 101 de pagini de text analitic, bibliografia din 92 de surse, 89 exemple muzicale, Rezultatele cercetării sunt reflectate în 11 publicații științifice și trei recitaluri.

Cuvinte-cheie: trompetă, creații pentru trompetă ale compozitorilor din Republica Moldova, valorificarea mijloacelor de expresie ale trompetei, particularități structurale și interpretative

Domeniul de studiu: artă muzicală, interpretare instrumentală.

Scopul și obiectivele cercetării. Scopul constă în identificarea modalităților de exploatare a mijloacelor tehnice și de expresie ale trompetei în creația compozitorilor din Republica Moldova. Lucrarea teoretică conține analize aprofundate ale repertoriului pentru trompetă din perspectiva interpretării și valorificării creative a posibilităților expresive ale trompetei. Obiectivele propuse constituie următoarele direcții: sistematizarea particularităților interpretative la trompetă; caracterizarea repertoriului pentru trompetă selectat din creația compozitorilor din Republica Moldova; examinarea aspectelor structurale ale lucrărilor selectate destinate trompetei; determinarea mijloacelor tehnice și de expresie ale trompetei abordate în fiecare creație; analiza tratării interpretative a partidei trompetei.

Noutatea și originalitatea conceptului artistic rezidă în demonstrarea practică a unei noi concepții interpretative a creațiilor pentru trompetă ale compozitorilor din Republica Moldova de pe poziții contemporane ale fenomenului muzical, punând în valoare aportul autorilor în valorificarea expresivității trompetei.

Noutatea și originalitatea științifică constă în crearea unei viziuni integrale asupra fenomenului cercetat prin abordarea multă aspectuală a creațiilor pentru trompetă, semnate de compozitorii autohtoni din perspectiva simbiozei *interpretare – mijloace de expresie – dramaturgie muzicală*. Lucrarea teoretică vine să completeze, astfel, un spațiu insuficient studiat în muzicologia națională, consacrat artei interpretative instrumentale și organologiei. Ea se bazează pe noțiuni și concepte ale științei muzicale, ce se referă la istoria și teoria muzicii, arta interpretării la instrumente aerofone, acustică muzicală.

Valoarea aplicativă a temei. Rezultatele investigațiilor teoretice, ce se conțin în studiul analitic și cele ale componentei practice pot fi utile în abordarea științifico-practică a fenomenului cercetat în raport cu alte instrumente aerofone, în diferite epoci ale istoriei muzicii, atât în context național, cât și la nivel universal; deschide perspectiva pentru compunerea unor noi opusuri muzicale pentru trompetă și exploatarea creativă a acestui instrument. Informația ce se conține în teză este utilă pentru cursurile didactice: *Istoria muzicii naționale, Istoria artei interpretative, Interpretare instrumentală – instrumente orchestrale (trompetă) ș.a.*

Implementarea rezultatelor științifice. Reperele fundamentale ale cercetării au fost prezentate în cadrul diferitor manifestări științifice naționale și internaționale din anii 2019-2024, în 6 articole științifice, 5 teze, în comunicările din cadrul proiectului științific desfășurat la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* (2021). Rezultatele cercetării științifice se regăsesc în componenta practică a tezei de doctorat, respectiv trei recitaluri, într-un șir de concerte, realizate în Republica Moldova și peste hotarele ei.

ANNOTATION

Hanganu Dumitru. *Valorization of the expressive and interpretative means of the trumpet in the works of composers from the Republic of Moldova*, Chişinău, 2025.

The structure of the thesis includes the following components: introduction, two chapters, conclusions and recommendations, 101 pages of analytical text, a bibliography of 92 sources, 89 musical examples. The results of the research are reflected in 11 scientific publications and three recitals

Keywords: the trumpet, trumpet works by composers from the Republic of Moldova, the valorization of the trumpet's expressive means, structural and interpretative features

Field of study: musical art, instrumental performance.

The purpose and objectives of the research. The purpose consists in identifying the ways of exploiting the technical and expressive means of the trumpet in the works of composers from the Republic of Moldova. The theoretical study contains in-depth analyses of the trumpet repertoire from the perspective of interpretation and creative valorization of the expressive possibilities of the trumpet. The objectives include the following directions: systematization of the interpretative particularities of the trumpet; characterization of the trumpet repertoire selected from the works of Moldovan composers; examination of the structural aspects of the analyzed trumpet works; determination of the technical and expressive means approached in each work; analysis of the interpretative treatment of the trumpet part.

The novelty and originality of the artistic concept consist in the practical demonstration of a new interpretative approach to the trumpet works of composers from the Republic of Moldova, viewed from contemporary perspectives on the musical phenomenon, highlighting the composers' contribution to the enhancement of the trumpet's expressiveness.

Scientific novelty and originality consist in creating an integral vision of the researched phenomenon through the multi-aspectual approach of the trumpet works signed by national composers, from the perspective of the symbiosis interpretation – expressive means – musical dramaturgy. The theoretical work thus fills in an insufficiently studied area in national musicology dedicated to the art of instrumental interpretation and organology. It is based on notions and concepts of musical science related to the history and theory of music, the art of performance on aerophone instruments, and musical acoustics.

The applicative value of the subject. The results of the theoretical investigations contained in the analytical study and those of the practical component can be useful in the scientific and practical approach of the researched phenomenon in relation to other aerophone instruments, in different epochs of music history, both in the national and universal contexts. It opens perspectives for the composition of new musical works for trumpet and the creative exploitation of this instrument. The information contained in the thesis is useful for teaching courses such as: *History of National Music, History of Performative Art, Trumpet (specialty)*, etc.

Implementation of the scientific results. The fundamental findings of the research were presented at various national and international scientific events during the years 2019–2024, in 6 scientific articles and 5 conference abstracts, as well as in papers presented within the scientific project carried out at the Academy of Music, Theatre and Fine Arts *Valorization and Preservation through Digitization of the Academic and Traditional Music Collections of the Republic of Moldova* (2021). The results of the scientific research are also reflected in the practical component of the doctoral thesis, namely three recitals and a series of concerts given both in the Republic of Moldova and abroad.

.

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, Hanganu Dumitru, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele cu legislația în vigoare.

Numele, prenumele: Hanganu Dumitru

Semnătura: *Hanganu*

HANGANU DUMITRU

**VALORIFICAREA MIJLOACELOR DE EXPRESIE ȘI INTERPRETATIVE ALE
TROMPETEI ÎN CREAȚIA COMPOZITORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA**

**SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

Rezumatul tezei de doctor în arte

Aprobat spre tipar: 29.12.2025

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie offset. Tipar offset.

Tiraj 20 ex.

Coli de tipar: 1,6.

Comanda nr. 03/26

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al.Mateevici, 60, Chișinău, MD-2009
e-mail: editurausm@gmail.com